

Nejasni razlozi za napade na članove porodice

Dušanka Mihajlović iz Mlječanice 1992. godine hicem iz puške ranila je svog muža.

Tokom jedne od mnogobrojnih svađa, muž Vlado zgrabio ju je za kosu i počeo je tući drškom od sjekire. Uspjela je da se otme i potrčala prema kući, ali muž je išao za njom vičući da će je ubiti. U kući je zgrabila pušku i ispalila metak u njegov stomak.

No, ovo nije bio kraj njenim nevoljama. Zbog troje maloljetne djece Mihajlovićeva nije odmah upućena na odsluženje kazne, već je narednih 13 godina provela sa porodicom. Prema njenim riječima, muž je nastavio da joj prijeti, dovodio je druge žene, a nju tjerao da spava u šupi.

Konačno, prošle jeseni, otišla je na izdržavanje petnaestomjesečne kazne u Kazneno-popravnom zavodu u Kuli. Kada se u januaru naredne godine nađe na slobodi neće imati gdje da se vrati, jer ne posjeduje imovinu na svoje ime, a njena djeca su se osamostalila. Dvoje od njih živi u inostranstvu. U zatvoru je, kako kaže, bar niko ne tuče i čak je dobila malo na težini.

Vlasti i predstavnici nevladinih organizacija ne mogu se složiti oko toga šta dovodi do izbijanja ovakvih ekstremnih situacija. Bez definisanja uzroka, teško će biti pronaći lijek za nasilje u porodici.

Pojedini aktivisti i socijalni radnici smatraju da teret siromaštva izaziva trzavice unutar porodice koje završavaju u otvorenom nasilju.

‘Kad nema novca, nema ni ljubavi i onda počinju svađe, tuče’,

kaže Ranko Mastilović, direktor Centra za socijalni rad u Gackom. Ovo je još izraženije u kulturama u kojima religija i tradicija igraju važnu ulogu, kao što je slučaj sa Bosnom i Hercegovinom. 'Razlog je patrijarhalno vaspitanje, jer se kod nas zna ko je glavni u kući', kaže Mastilović i dodaje:

'To je muž.'

Mihajlovići su se upoznali na privremenom radu 1975. godine u Austriji i nedugo zatim vjenčali. Na mužev nagovor Dušanka je napustila posao, kako bi se posvetila kući i odgajanju troje djece. Kaže da je morala izvršiti nekoliko abortusa da ne bi više rađala.

Po povratku u BiH Mihajlovići su izgradili kuću u mjestu Banja kod Bosanske Dubice. Samo nekoliko mjeseci nakon vjenčanja muž je počeo da je tuče, i kako kaže, tako je i ostalo. Prijatelji i rodbina su joj govorili da trpi, da će biti bolje. Trpjela je, kaže, sve dok nije uzela pušku u svoje ruke. Tvrdi da je reagovala u samoodbrani, ali i da 'jednostavno nije više mogla da izdrži'.

Stručnjaci kažu da nasilje može da eskplodira u slučajevima kada je teško obezbjediti liječenje članova porodica koji imaju mentalne ili psihološke poremećaje. Ovakvi problemi dovode do velike napetosti u porodičnim odnosima.

Željko Zec iz Novog Grada osuđen je na pet godina zbog ubistva mentalno oboljele majke u noći između prvog i drugog januara 2005. godine. On kaže da se ne može sjetiti šta se tačno desilo te noći. Ali, u obrazloženju presude stoji da je Zec majku do smrti pretukao šakama i drškom od metle.

'Mislim da nema institucije od koje nisam tražio pomoć', kaže Zec misleći na vrijeme prije ubistva. Obraćao se svim zdravstvenim ustanovama koje bi je mogle liječiti i pomoći mu da se o njoj brine. Kaže da su mu svi govorili da to nije u njihovoj nadležnosti, da nemaju novca i mjesta za nju u bolnici. Majku je u najtežim trenucima vodio u bolnicu u

Prijedoru. 'Zadrže je tamo četiri, pet dana i vrata je goru nego što je bila. Higijena je katastrofalna pa se vrati i sa vaškama', priča Zec.

Postoje razmimoilaženja oko toga da li je nasilje u porodici vezano sa nivoom obrazovanja. Iako se smatra da su nasilnici uglavnom neobrazovani, postoji dosta primjera koji opovrgavaju tu tvrdnju.

Đorđo Tutnjilović iz Srpcra diplomirao je na Višoj školi tekstilnog inžinjerstva u Zagrebu. Osuđen je na 11 godina za ubistvo supruge Mirjane koje se desilo 2000. godine.

U presudi se navodi da je nakon svađe otišao u garažu po čekić težak 2 kg. Suprugu je ubio udarcima u glavu. Nakon toga je njeno tijelo stavio u auto i odvezao se do rijeke Save. Leš je prenio u čamac, i nakon što se udaljio od obale, tijelo baca u rijeku.

Osim nedovoljne obrazovanosti, Azra Hadžajlić-Dedović, viši asistent na Fakultetu kriminalističkih nauka u Sarajevu, navodi da se među glavnim uzrocima porodičnog nasilja u BiH nalazi i nepostojanje samosvjesnosti kod žena, te religije koje stavljaju muškarca u povlaštenu poziciju.

Ona tvrdi da se zbog ovih razloga o ovoj pojavi nedovoljno otvoreno govori.

Direktor Kazneno-popravnog zavoda u Mostaru Miroslav Bem kaže da je područje zapadne Hercegovine jako tradicionalno i da se tamo nasilje u porodici smatra isključivo porodičnim problemom koji se ne prijavljuje.

'Na ovom području niko ne želi da govori o nasilju u porodici', kaže Bem. 'Žrtva to ne prijavljuje i ako bude prijava, što je rijetko, to prijavi neko od komšija'.

Mara Radovanović, pravnica i potpredsjednica nevladine

organizacije 'Lara' iz Bijeljine, koja se bavi zastupanjem žena žrtava, kaže da se nasilje uči u djetinjstvu i postaje izvor novog nasilja u budućnosti.

'Ako je otac nasilnik i tuče majku, muško dijete koje raste u takvoj porodici odrasta sa porukom da je to jedno normalno ponašanje', kaže Radovanović. 'Ono će kopirati obrazac ponašanja svog oca i kasnije kada bude imao svoju porodicu ponovo će biti nasilan... Isto ako je djevojčica odrasla u porodici u kojoj je majka žrtva nasilja i trpi to nasilje bez pogovora, onda će takva djevojčica obično naći osobu za koju će se udati koja će isto tako biti nasilnik, a ona će biti žrtva nasilja i trpiće to nasilje. Ta nekakva ponašanja se nose iz porodice i kasnije se kopiraju...'

Rade Gagović, zamjenik direktora za prevaspitanje Kazneno-popravnog zavoda Foča, kaže da se uvjerio da djeca iz nasilničkih porodica često i sama postaju nasilnici.

Josip Marinčić osuđen je na 11 godina za ubistvo svog sina Amadea. Zatvorske dane provodi u Foči.

U dokumentima sa suđenja navodi se da je Marinčić pesnicom udario u glavu svoju tromjesečnu bebu, sa namjerom da je ubije. On kaže da se ničega ne sjeća. Priča kako svaki dan čita presudu u kojoj je tačno opisano šta je uradio, ali 'to nikako ne mogu da smjestim u svoju glavu'.

Marinčićev otac napustio je porodicu prije njegovog rođenja. Majka, koja je rodila još petoro djece, ostavila ga je odmah po rođenju. Odgajala ga je baka, a nakon njene smrti Centar ga je dodijelo jednoj ženi na čuvanje. Nakon srednje škole boravio je u Domu za nezbrinutu djecu u Zenici. Marinčić se nije snašao u životu i završio je kao beskućnik u romskom naselju u Kiseljaku. Na kraju se desilo ubistvo, a potom zatvor.

Dušanka Mihajlović ne razmišlja o tome šta je dovelo do toga da ubije svoga supruga. Njoj sve izgleda kao sudbina.

Sa starijom kćerkom Milankom izgubila je svaki kontakt.

'Čujem da i nju muž maltretira i ne da joj da mi se javi', kaže Dušanka i dodaje: 'Eto, i ona je loše sreće.'